

Riigikogu valimiste seaduse muutmise seaduse seletuskiri

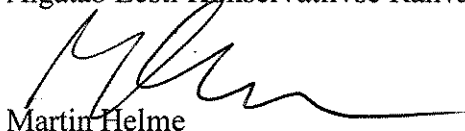
Eelnõuga muudetakse Riigikogu valimiste seaduse § 30 lõiget 5, mis reguleerib kandidaatide registreerimisel tasutavat kautsjonit.

Kautsjoni eesmärk on tagada, et valimistel osalevad tõsiseltvõetavad poliitilised jõud, kuid praegune summa on selleks liiga suur. Kehtiva korra kohaselt on kautsjon ühe kandidaadi kohta võrdne valimiste väljakuulutamise aasta kuupalga alammääraga ehk 2026. aasta oktoobrikuu seisuga 946 eurot. Kuna erakond võib esitada kuni 125 kandidaati, peab täisnimekirja esitamiseks tasuma 118 250 eurot. Selline summa on uutele ja väikestele poliitilistele jõududele, kellel puudub riiklik toetus ja kogunenud rahaline pind, ülemäärane takistus. See piirab sisuliselt valimistel osalemise võimalust ja vähendab poliitilist konkurentsi.

Eelnõu seob kautsjoni suuruse lahti kuupalga alammäärast ning seob selle sotsiaalhoolekande seaduse alusel riigieelarve seaduses kehtestatud üksi elava isiku või perekonna esimese liikme toimetulekupiiriga. Kuupalga alammäär kujuneb tööturu ja palgapoliitika kaalutlustel ning selle tõus ei ole seotud valimistel osalemise tingimustega, mistõttu kasvab kautsjon ka ilma seadusandja teadliku otsuseta. Toimetulekupiir on oluliselt madalam ja stabiilsem: alates 1. jaanuarist 2026 on see 220 eurot kuus. Muudatuse tulemusel väheneb kautsjon ühe kandidaadi kohta 946 eurolt 220 eurole ning täisnimekirja esitamisel 118 250 eurolt 27 500 euronile ehk ligikaudu 77%. Nii säilib kautsjoni tõkestav mõju ilmselgelt põhjendamatute nimekirjade vastu, kuid see ei sea uusi poliitilisi jõude ebavõrdsesse olukorda.

Algatab Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon

21.10.2026

Martin Helme

Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni esimees